

ministeriella ärenden och kommandomål samt statsrådsprotokollen med tillhörande handlingar eller berättelser m. m. skola hållas hemliga under femtio år måtte väsentligen upphävas.

Stockholm den 1 februari 1913.

Carl Lindhagen.

Nr 224.

Av herr **Lindhagen**, om ändringar i 4 och 28 §§ regeringsformen.

I en föregående motion har berörts ett för regeringsmakten gällande stadgande, som ur både principiell och praktisk synpunkt synes böra väsentligen undanröjas. En annan sådan föreskrift, som ej vidare motsvarar samtidens krav, är bestämmelsen i 4 § regeringsformen, att statsråden skola vara av den rena evangeliska läran.

Vad man nu för tiden fordrar av ett statsråd är, att han skall vara förständig och insiktsfull. För min del framstår det såsom ett ytterligare önskemål, att han bör vara människovänlig samt fortfarande hänföras av sin ungdoms demokratiska ideal och slå vakt kring det samma. Men att ett statsråd dessutom skall bekänna en viss lära vare sig på det ena eller andra området kan icke vara riktigt. Lärorna hindra ju snarare människorna att se klart, hur allting förhåller sig, och de böra i varje fall, om något, vara varje persons ensak. Den nyssnämnda föreskriften är dessutom en direkt kränkning av samvetsfriheten inom landet, då den godtyckligt förklarar en stor del av svenska folket inkompetent att bekläda vissa av landets högsta förtroendeposter, som

äro av allmän medborgerlig natur och ingalunda någon svenska kyrkans tillhörighet.

Hur främmande detta kvarstående minne från forna tider är för samtidens liv, framgår bäst därav, att det torde vara ytterligt sällsynt, att något statsråd vid sin utnämning eller därefter — med undantag möjligen för en eller annan ecklesiastikminister — haft någon närmare kännedom om vari den rena evangeliska läran egentligen består. Det är ett svalg befastat mellan lagens bokstav och dess tillämpning, och detta bevisar som sagt allra bäst lagbudets otidsenlighet.

En viktig praktisk synpunkt bör här även ihågkommas. Det kan lätt hända, att en svensk medborgare, som ej är bokförd i statskyrkan — det är däri hela skillnaden består — skulle särdeles väl ägna sig för en ministerpost, ja, vara just rätte mannen, som en viss situation kräver. Med det nuvarande stadgandet blir man i ett sådant fall förhindrad att i riksstyrelsen få användning för en sådan person.

Grundlagen stadgar emellertid även för andra befattningar bekännelse av den rena evangeliska läran såsom kompetensvillkor. Så är förhållandet med Konungen samt med teologiska läraretjänster och präst-ämbeten i statskyrkan.

Men dessutom innehåller 28 § regeringsformen, att till lärarebefattningar vid universiteten, med undantag av de teologiska, samt till lärare och andra beställningar vid andra inrättningar för vetenskap, slöjd eller skön konst ävensom till läkarebefattningar må kunna befordras även utländska män av utmärkt förtjänst under förutsättning, att de bekänna den rena evangeliska läran. Även i detta fall är ett dylikt villkor uppenbarligen ej uttryck för vår tids behov. Vetenskapen oeh konsten äro nu mer än någonsin internationella. I den fredliga tävlan, som på detta område äger rum mellan olika länder, kan det vara en stor vinst att kunna anställa exempelvis en framstående utländsk vetenskapsman, och då är frågan om hans religiösa bekännelse en fullständigt likgiltig sak, som ej bör få förhindra anställningen. Den fruktan för katolsk propaganda, som måhända delvis ligger bakom ifrågavarande stadgande, kan åtminstone nu för tiden ej hava någon grund till sådana farhågor vid en utnämning av ifrågavarande slag. Det synes mig följaktligen, som om regeringsmakten vid utövande av sin rätt att besätta sistberörda befattningar ej bör vara bunden av ifrågavarande villkor. Dessa befattningar böra med andra ord kunna göra anspråk på att bliva likställda med militära ämbeten, som enligt 28 § regeringsformen kunna besättas med utländska män av sällsynt skicklighet utan hänsyn till deras religiösa trosbekännelse.

På grund av vad som sålunda anförts, hemställes,

att Riksdagen ville för sin del besluta såsom vilande i grundlagsenlig ordning:

1:o) den ändring i 4 § regeringsformen, att villkoret om, att statsråd skall vara av den rena evangeliska läran, utgår;

2:o) den ändring i 28 § regeringsformen, att villkoret om, att utländska män för att kunna befordras till vissa där uppräknade befattningar skola bekänna den rena evangeliska läran, likaledes upphäves.

Konstitutionsutskottet torde närmare formulera förslagen samt vidtaga övriga jämkningar i författningen, som därav kunna föranledas.

Stockholm den 1 februari 1913.

Carl Lindhagen.